Bakıda 1,3 trilyon ABŞ dolları həcmində yeni iqlim maliyyəsi hədəf seçilib

• Bakı Maliyyə Məqsədi əhəmiyyətli artım nümayiş etdirərək inkişaf etməkdə olan ölkələrə 2035-ci ilə qədər 1,3 trilyon ABŞ dolları həcmində iqlim maliyyəsinin təmin edilməsi üçün yeni qlobal hədəf qoyur. Buraya əvvəlki 100 milyard ABŞ dolları həcmində hədəfi üç dəfə üstələyən 300 milyard ABŞ dolları həcmində yeni əsas maliyyə hədəfi daxildir.

• Azərbaycanın COP29 Sədrliyi olaraq apardığı intensiv çoxtərəfli diplomatiya nəticəsində Bakı Maliyyə Məqsədi və BMT karbon bazarları üzrə əldə edilmiş irəliləyişlər gözləntiləri üstələdi.

• COP29 prezidenti Muxtar Babayev: "Bakı Maliyyə Məqsədi bizim əldə edə biləcəyimiz ən yaxşı razılaşmadır. Geosiyasi parçalanmanın müşahidə edildiyi bir ildə bir çox insanlar Azərbaycanın buna nail ola biləcəyinə şübhə edirdilər. Hamının razılaşa biləcəyinə şübhə ilə yanaşırdılar. Onlar hər iki məsələdə yanıldılar".

• Tərəflər, BMT İqlim Dəyişmələri Konfransına ev sahibliyi edən Azərbaycan Respublikası Hökumətinin və Azərbaycan xalqının qlobal ictimaiyyətə xidmətlərini yüksək qiymətləndiriblər.

• COP29 Prezidenti, İtki və Zərər Fondunu fəaliyyətə keçirərək 2025-ci ildə vəsaitin paylanmasına hazır vəziyyətə gətirməyə nail oldu.

24 noyabr, Bakı: Bu gün Azərbaycanın COP29 Sədrliyi inkişaf etməkdə olan ölkələrə hər il 1,3 trilyon ABŞ dolları həcmində iqlim maliyyəsini təmin etmək üçün yeni öhdəlik olan Bakı Maliyyə Məqsədi (Baku Finance Goal) razılaşmasını elan edib. BMT-nin İqlim Sammiti üçün COP29 Sədrliyinin əsas prioriteti üzrə əldə olunan uğur əvvəlki 100 milyard ABŞ dolları həcmində iqlim maliyyəsi hədəfindən əhəmiyyətli dərəcədə artım deməkdir və qlobal investisiyaların yeni dalğasına təkan verəcəkdir.

Bakı Maliyyə Məqsədi inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün 2035-ci ilə qədər hər il ən azı 300 milyard dollar vəsaitin səfərbər olunmasına liderlik etmək üçün inkişaf etmiş ölkələrin əsas hədəfini özündə ehtiva edir. Bu, COP29 Sədrliyi tərəfindən 48 saatlıq intensiv diplomatik fəaliyyətin nəticəsidir. Burada az inkişaf etmiş ölkələri və inkişaf etməkdə olan kiçik ada dövlətlərini dəstəkləməyə xüsusi diqqət yetirilir. Bu sənəddə əlçatanlıq və şəffaflıq haqqında müddəalar da əksini tapıb.

Bundan başqa, COP29 BMT çərçivəsində yüksək inteqrasiya edilmiş karbon bazarlarına dair 6-cı maddə üzrə danışıqların yekunlaşması üçün on il davam edən gözləntiyə son qoydu. Müvafiq karbon bazarlarından maliyyə axınları 2050-ci ilə qədər ildə 1 trilyon ABŞ dollarına çata bilər. Onlar, həmçinin milli iqlim planlarının həyata keçirilməsi xərclərini ildə 250 milyard ABŞ dolları həcmində azaltmaq potensialına malikdir. Bakı Maliyyə Məqsədi və 6-cı maddə ilə birlikdə investisiyaları inkişaf etməkdə olan dünyaya yönləndirməklə qlobal iqlim maliyyəsi arxitekturasını həmişəlik dəyişəcək.

Bakı Maliyyə Məqsədi bütün iqlim pillələri üzrə tərəqqi təmin edən sazişlər paketinin mərkəzi hissəsidir. COP29 ilk Qlobal Baxışın nəticələrində heç bir geriləmə olmamasını təmin edərək, bundan əlavə, Zərər və İtki Fondunu işə salmağa və fondun 2025-ci ildə maliyyə vəsaitini paylaşdırmağa hazır olmasına müvəffəq oldu.

Bu irəliləyişlər çoxtərəfli iqlim fəaliyyətində ən mürəkkəb və mübahisəli vəzifələri yerinə yetirmək üçün Azərbaycan Sədrliyinin aylarla davam edən intensiv diplomatiyasının nəticəsidir. Bu qərarlar 1,5C məqsədinə çatmaq üçün vasitələrin təmin edilməsində xüsusi əhəmiyyətə malik addımlardır.

"*Bütün dünya Bakıya gələndə bir çox insanlar Azərbaycanın buna nail ola biləcəyinə şübhə edirdilər. Onlar şübhə edirdilər ki, tərəflər razılaşa bilər. Hər iki məsələdə yanıldılar.*

Bu nailiyyətlə Bakı Maliyyə Məqsədi növbəti onillikdə milyardları trilyonlara çevirəcək. Biz inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün əsas illik iqlim maliyyəsi hədəfinin üç dəfə artırılmasını təmin etdik. Bakı Maliyyə Məqsədi bizim əldə edə biləcəyimiz ən yaxşı razılaşmadır və biz bunun üçün donor ölkələri maksimum dərəcədə təşviq etmişik. Biz qlobal maliyyə strukturunu həmişəlik dəyişmişik və 1,5C-yə çatmaq yolunda bütün vasitələri çatdırmaq üçün əhəmiyyətli bir addım atmışıq," - COP29 prezidenti Muxtar Babayev bildirib.

Qarşıdakı illər asan olmayacaq. Elm göstərir ki, çətinliklər daha da artacaq. Birgə işləmək bacarığımız sınanacaq. "Bakı irəliləyişi" bizə qarşıdan gələn fırtınaların qarşısını almağa kömək edəcək".

Bakı Maliyyə Məqsədinin uğurlu razılığı, Əlavədə qeyd olunduğu kimi, COP29 Sədrliyinin təmin etdiyi nailiyyətlərin bir hissəsidir.

Əlavə: COP29-un nailiyyətləri

Danışıqlar aparmış prioritetlərin balanslaşdırılmış paketinin təqdim edilməsinə paralel olaraq, COP29 Sədrliyinin Fəaliyyət gündəliyi daha geniş qrup maraqlı tərəfləri qlobal iqlim fəaliyyətinə töhfə verməyə çağırıb.

Fəaliyyət Gündəliyinin Təşəbbüsləri bəzi aktual problemlərə qarşı mübarizə aparır, unudulmuş prioritetlərə işıq salır, ev sahibi ölkənin təcrübəsinə və perspektivinə əsaslanan unikal həllər təklif edir və ardıcıllığı və COP-dan-COP-a davamlılığı möhkəmləndirir. Bu Təşəbbüslər bütün maraqlı tərəflərlə məsləhətləşmələr əsasında inklüziv və şəffaf şəkildə hazırlanıb. Onlar mövcud təşəbbüsləri tamamlayır və iqlim çağırışlarına yeni, yaradıcı yanaşmalar gətirir.

Bu Təşəbbüslər birlikdə ambisiyalı iqlim fəaliyyətinin həyata keçirilməsini dəstəkləyəcək.

COP29-un İqlim Maliyyəsi, İnvestisiya və Ticarət üzrə Bakı Təşəbbüsü (BICFIT): COP29 Sədrliyi maliyyə, investisiya və ticarətin iqlim gündəliyinin mərkəzində qalmasını təmin etmək üçün BMT qurumlarını, beynəlxalq təşkilatları, çoxtərəfli inkişaf banklarını, çoxtərəfli iqlim fondlarını, özəl sektoru, vətəndaş cəmiyyətini, əsas koalisiyaları və digər maraqlı tərəfləri, həmçinin COP Sədrlikləri və Tərəfləri bir araya gətirdi. Kiçik və orta sahibkarlığın yaşıl keçidi üzrə yeni Bakı İqlim Koalisiyasını elan etdi.

Enerji üzrə öhdəliklər və bəyanatlar: COP29 Sədrliyi enerji saxlama, şəbəkələr, zonalar, dəhlizlər və hidrogen mövzularında öhdəliklər və bəyanatlar təqdim etdi, bunlar 150 Tərəf tərəfindən təsdiq olundu.

COP29 Yaşıl Rəqəmsal Fəaliyyət Bəyanatı: 75-dən çox hökumət və rəqəmsal texnologiya sənayesinin 1100-dən çox üzvü emissiyaları azaltmaq və iqlimə dayanıqlılığını gücləndirmək üçün rəqəmsal vasitələrdən istifadə edən bəyanatı təsdiqlədi.

İqlim Davamlılığı üçün İnsan İnkişafı üzrə Bakı Təşəbbüsü: 8 BMT agentliyi, 3 çoxtərəfli inkişaf bankı və 3 iqlim fondu arasında birgə bəyanat qəbul edildi. Bu bəyanat çərçivəsində İqlim Davamlılığı üçün İnsan İnkişafı üzrə Bakı Rəhbər Prinsipləri qəbul edildi və Bakı COP Sədrliklərinin İqlim və Səhiyyə üzrə Davamlılıq Koalisiyası yaradıldı.

İqlim və Səhiyyə üzrə Davamlılıq Koalisiyası: Beş COP Sədrliyi (COP26-dan COP30-a qədər) və ÜST Baş Direktoru iqlim gündəliyinə sağlamlığı daxil edərək və gələcək COP konfranslarında əsas element olaraq sağlamlığı təbliğ etdi.

Üzvi Tullantılardan Metanın Azaldılmasına dair Bəyannamə: Dünyanın üzvi tullantılarla əlaqəli metan emissiyalarının 51%-ni təşkil edən 50-dən çox ölkə, o cümlədən ən böyük 10 üzvi tullantı metan emissiyasına malik ölkələrdən 8-i sektorial hədəflər daxil edərək bu bəyanatı təsdiqlədi ki, bu da Qlobal Metan Vədinin həyata keçirilməsinə töhfə verəcək.

Fermerlər üçün Bakı Harmoniya İqlim Təşəbbüsü: Qida və kənd təsərrüfatı sahəsində mövcud iqlim təşəbbüslərinin dağınıq mənzərəsini bir araya gətirən platforma, fermerlərə dəstəyi daha əlçatan etmək və maliyyə mənbələrinə çıxışı asanlaşdırmaq məqsədi daşıyır.

COP29 Davamlı və Sağlam Şəhərlər üçün Çoxsahəli Fəaliyyət Yolları Bəyannaməsi: Şəhər iqlim maliyyələşdirilməsi sahəsində tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq üçün BMT agentlikləri və Hökumətlərarası Təşkilatları, çoxtərəfli inkişaf bankları (MDB-ləri), MCF-ləri, xeyriyyə təşkilatları və ikitərəfli donorları, o cümlədən şəhər ərazilərində iqlim fəaliyyəti və planlaması ilə bağlı çoxtərəfli yanaşma hazırlamaq niyyətində olan 40-dan çox tərəf və 160-dan çox ölkəni bir araya gətirir. COP, UNFCCC və BMT-nin Habitat şəhər prosesləri arasında Şəhər, Çoxsahəli və Çoxsəviyyəli İqlim Fəaliyyəti üzrə Bakı Davamlılıq Koalisiyası yaradıldı.

Turizm sektorunda Təkmilləşdirilmiş İqlim Fəaliyyəti üzrə COP29 Bakı Bəyannaməsi: 60-dan çox hökumət turizm sektorunda emissiyaların azaldılması və dayanıqlığın artırılması ilə davamlı turizm təcrübələrini təbliğ etməyə sadiqdir.

İqlim Fəaliyyəti naminə COP29 Bəyannaməsi: 50 ölkənin dəstəklədiyi bu bəyanat, iqlim dəyişikliyinin su hövzələri və su ilə bağlı ekosistemlərə təsirinə qarşı mübarizə üçün inteqrasiya olunmuş yanaşmanı təqdim edir. O, milli iqlim siyasətləri, o cümlədən NDC-lər və NAP-lar çərçivəsində su ilə əlaqəli mitiqasiya və adaptasiya tədbirlərinin inteqrasiyasını təşviq edir.

İki həftəlik müddət ərzində mühüm irəliləyişlər əldə edilib

COP29 Sədrliyi öz Fəaliyyət Gündəliyi təşəbbüslərinə əlavə olaraq, iddialı iqlim tədbirləri üçün bir neçə prioritet sahədə irəliləyiş əldə edib. Bu, şəffaflığın inkişaf etdirilməsi və İtki və Zərər Fondu üçün maliyyə təmin edilməsi daxil olmaqla bir çox sahəni əhatə edib. Sədrlik tərəfindən həyata keçirilən təşəbbüslərə əlavə olaraq, Tərəflər və digər maraqlı tərəflər öz öhdəlikləri ilə liderlik göstərib.

COP29 Sədrliyi şəffaflığın və İkiillik Şəffaflıq Hesabatlarının (BTR) əhəmiyyətinə xüsusi diqqət ayıraraq Bakı Şəffaflıq Platformasına start verib və Tərəfləri hesabatları erkən təqdim etməyə çağırıb,

nəticədə 31 dekabr tarixindən əvvəl 11 Tərəf və Avropa İttifaqı təqdimatlarını göndərib. Örnək olaraq, Sədrlik öz BTR-ni də təqdim edib.

Tərəflər, resursları inkişaf etməkdə olan ölkələrə yönəldəcək və milli iqlim planlarını həyata keçirilməsi xərclərini azaldacaq 6-cı Maddənin işə salınması istiqamətində irəliləyişə davam ediblər. Onlar etibarlı və şəffaf karbon bazarları üçün 6.4 maddəsi üzrə standartlarda razılığa gəliblər və milli iqlim planlarının həyata keçirilməsi və dayanıqlı inkişafın təşviqi məqsədilə qeyri-bazar yanaşmalarla beynəlxalq əməkdaşlığı asanlaşdıran 6.8-ci maddə üzrə danışıqları başa çatdırdılar.

Dünya Liderlərinin İqlim Fəaliyyəti Sammitində 80 dövlət və hökumət başçısı və vitse-prezidentlər Paris Sazişinin irəlilədilməsini və iqlim tədbirlərinə öhdəlik götürmələrini açıqlayaraq, mitiqasiya və adaptasiya üzrə ambisiyanı artırmaq zərurətini vurğulayıblar.

Çoxtərəfli İnkişaf Bankları (MDB-lər) 2030-cu ilə qədər iqlim tədbirlərinə illik 170 milyard ABŞ dolları töhfə verməyi, bunun 120 milyard ABŞ dollarının aşağı və orta gəlirli ölkələrə yönəldiləcəyini açıqlayıblar.

İtki və Zərər Fondunun 2025-ci ilə qədər maliyyə ayırmağa hazır olmasını təmin edərək, töhfə verən tərəflərin razılaşmalarını və vədlərini əldə edib, həmçinin Filippinlə ev sahibi ölkə müqaviləsinin imzalanması və Dünya Bankı ilə ev sahibi və qəyyumluq müqavilələri imzalanması təmin edilib. COP29 zamanı ən böyük töhfə Avstraliya və İsveçdən gəlib. Bu günə qədər Fonda ümumi töhfə 730 milyon ABŞ dollarını ötüb.

ABŞ, Çin, Aİ, BƏƏ, Böyük Britaniya, Braziliya, Kanada və Nigeriya daxil olmaqla, ölkələr bir araya gələrək və orqanik tullantılardan metanın azaldılmasına yönəlmiş siyasət qəbul etdiklərini açıqladı.

Konfrans boyunca İnkişaf etməkdə olan Kiçik Ada Dövlətlərinin (SIDS) iştirakı təmin olundu, onlara iqlim maliyyəsinə əlçatanlıq kimi əsas prioritet və narahatlıqlarını bildirmək üçün şərait yaradıldı.

Biznes İnvestisiyaları və Xeyriyyəçilik İqlimi Platformasında (BIPCP) 70-dən çox ölkədən 1000-dən çox özəl və xeyriyyəçi liderlər bir araya gətirildi. Orada 10 trilyon dollardan çox aktivi olan investor qrupları iqlim bazarlarına özəl kapital yerləşdirmək üçün birləşdi.

Maliyyə, İnvestisiya və Ticarət Günündə iqlimin maliyyələşdirilməsi layihə və təşəbbüslərinə verilən vədlər 7,3 milyard ABŞ dolları təşkil edib. Ən böyük dəstək Asiya İnkişaf Bankından (3,5 milyard ABŞ dolları), Azərbaycanın bank sektorundan (1,2 milyard ABŞ dolları), İsveç (760 milyon ABŞ dolları) və Kanada (Kanada hökumətindən 1,5 milyard ABŞ dolları və xeyriyyəçilikdən 290 milyon ABŞ dolları). Bu vəsaitlər buzlaqların, yaşıl taksonomiyaların və iqlim fəaliyyətinin təsirlərinə qarşı mübarizəyə investisiyalardır.

İnkişaf maliyyə institutları inkişaf etməkdə olan bazarlarda və inkişaf etməkdə olan ölkələrdə bərpa olunan hidrogen layihələri üçün 10 Qiqavat “Lighthouse” Təşəbbüsünü dəstəkləməyə söz verdilər.

50-dən çox gəmiçilik sənayesi aktoru 2030-cu ilə qədər sıfır və sıfıra yaxın emissiyalı yanacaqları sürətləndirmək barədə razılığa gəliblər. Bu da ən azı 5 milyon ton yaşıl hidrogen deməkdir.

Müxtəlif növ təmiz enerji təşəbbüsləri üçün 193 milyon dollarlıq paketin bir hissəsi kimi Böyük Britaniya Sahara altı Afrika ölkələri, Cənubi Asiya və Hind-Sakit Okean regionunda kömür və odundan istifadə etməklə yemək bişirməyi geridə qoymaq üçün 10 milyon insana təmiz yemək hazırlamağı dəstəklədi.

Əməkdaşlıq və sülhün qlobal iqlim fəaliyyəti üçün ayrılmaz rolu vurğulandı—COP Atəşkəs Çağırışı 132 ölkə və 1,200-dən çox təşkilatın dəstəyini qazandı, habelə Bakı Sülh, Yardım və Bərpa Üçün İqlim Fəaliyyəti Çağırışı qəbul edildi. Bu təşəbbüs, iqlim dəyişməsi, münaqişə və humanitar ehtiyacların təcili əlaqələrini həll etmək məqsədilə Bakı İqlim və Sülh Fəaliyyəti Mərkəzini yaradacaq.

Almaniyanın 65,1 milyon ABŞ dolları, İrlandiyanın isə 13 milyon ABŞ dollarI töhfəsi ilə Adaptasiya Fonduna edilən töhfələr 133 milyon ABŞ dollarına çatıb.

İqlim İnvestisiya Fondu daha da artırılıb, ABŞ ($325 milyon), Almaniya ($220 milyon) və Böyük Britaniya ($211 milyon) tərəfindən əlavə töhfələr toplanıb.

25 ölkə və Avropa İttifaqı öz enerji sistemlərində yeni açıq kömürün istifadəsini tamamilə dayandırmaqla bağlı milli iqlim planlarını təqdim etmə niyyətlərini açıqlayıblar və digərlərini də bu addımı atmağa çağırıblar.

Meksika 2050-ci ilə qədər xalis-sıfır tullantılara dair öhdəliklərini elan etdi. Beləliklə də G20-nin bütün üzvləri xalis sıfır hədəfini öhdələrinə götürdülər.

Yerli İcmalar və Yerli Xalqlar: Yerli İcmalar və Yerli Xalqlar Platformasının Bakı İş Planı yaradıldı.

Böyük Britaniya hökuməti 239 milyon funt sterlinq (299 milyon ABŞ dolları) vəd edib: Böyük Britaniya hökuməti, meşəçilik və meşə karbon bazarlarının inkişafına dəstək, dayanıqlı meşə müəssisələri üçün qarışıq maliyyə və UNFCCC-nin ölkələrə meşələri qorumağa kömək etməsi üçün 299 milyon ABŞ dolları vəd edib.

Qeydlər:

COP29 BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflərinin 29-cu Konfransıdır və 11-22 noyabr tarixlərində keçirilib.

Azərbaycanla yanaşı, aşağıdakı Tərəflər öz İkiillik Şəffaflıq Hesabatlarını təqdim ediblər: Andorra, Almaniya, Qayana, Yaponiya, Qazaxıstan, Maldiv adaları, Niderland, Panama, Sinqapur, İspaniya, Türkiyə və Avropa İttifaqı.

AZƏRTAC
2024, 24 noyabr